

A Császári és Királyi Haditengerészet szervezete

Contributed by olaf
2005. February 23. Wednesday 19:59

There are no translations available. A Császári és Királyi Haditengerészet szervezeti felépítését ismerhetitek meg e cikkben.

1. A haditengerészet felépítése: A haditengerészet a flottájában, hadikikéltQkbQl, tengerészeti szertárbakban és telepekbQl, kárpzQ intézetekbQl, valamint a személyzetbQl áll. Erőssége a tengeri kereskedelem kiterjedésébQl, az élelmezésigényekbQl, a tengeren való átszállás, valamint esetleges gyarmatok és sajtó országinak sajtóssáigaitá fűgg. Míg Nagy-Britannia, Francia-, és Olaszországig nyílt tengeri hadiflották felett rendelkeztek, Ausztria- Magyarország flottája inkább csak a parti háború céljait szolgálta. A hajók minőség, felszerelése is e célnak megfelelően volt kialakítva. A haditengerészet intézményei és berendezései az alábbiak szerint osztályozhatók (1. ábra):

- A csataflotta nyílt tengeri átkéltQk, valamint ellenséges partok elleni támadásra szolgálta. Gerincét csatahajók alkották. A flotta akciós kárpességeknek fokozására, a hárszerző és biztosítástól teljesítésére, cirkáló rombolók és torpedónaszádok beosztását igényelte.
- A cirkáló flotta békében kálszolgálatban alkalmazták, háborúban pedig ellenséges kereskedelmi hajók elfogására átkutatásra szolgálta, valamint a csataflottához osztották be. A páncélos cirkáló, valamint (missziós) cirkáló alkották.
- PartvédQ flotta páncélos-ágyúonaszádokból, és az átegekQl, torpedónaszádokból és a partvédelem céljaira kálszolgálatra páncélos hajókba állt.
- Szállás- és hajók a csatahajók részére kQszent és más ázemanyagot, valamint egyéb hadianyagokat és csapatszálátanak.
- Torpedóflotta torpedónaszádokból, torpedó anyahajókba és torpedó tárházokba állt.
- Iskola hajók, hadaprások, hajósuhanok, gárpások, fqtQk, matrások kikárpzása re szolgálta.
- A kikéltQl szolgálatra alkalmazott járművek a vontató gQzást, kalauz járművek-, Qr-, kaszánya-, ispotályhajók voltak.

Hajó tpusok:

Páncélos fregatt: az első páncélos hajókat nevezték ágy, mivel a fregattra emlékeztettek. Három árbocuk, egy á soruk volt. Á-zkiszorás-tásuk 3000- 7000 tonna volt. 12- 15 cm-es kovácsoltvas páncélszatuk viseltek. Fegyverzetük 16- 30 db 15- 18 cm-es vontócsőű ágyúkból állt, melyet a torpedónaszádok megjelenése után gyorsított ágyúkkal kiegészítettek.

Kazamatahajó: az előbbiekhöz hasonlítottak. Kevesebb szájmű, de nagyobb ágyúkat hordtak (6- 10 db 23- 28 cm-es), amelyeket a hajó kálszatára az ön. kazamatákban helyeztek el. Á-zkiszorás-tásuk 5000- 8000 tonna, páncélszatuk 15- 35 cm vastag, sebességük 13- 15 csomó volt.

Sorhajó (vagy toronyhajó): az 1890-től 1906-ig tartó korszak alapvető tpusa volt. Viszonylag rövid, zárt test vastag páncélos jellemezte. Á-zkiszorás-tásja 5- 11 000 tonna, sebesség 15- 20 csomó volt. Fegyverzetét általában ká forgatható toronyban elhelyezett 4 db 24 - 30, 5 cm-es ágyú, 8 - 12 db 12- 19 cm-es és 4,7 - 7 cm-es áveg alkotta.

Pre-dreadnought (vegyes nehézsúlyú és sorhajó): a sorhajók fQtására mellett, fQlnehéz fQtására ellátták, ami 8 db 24 cm-es áveget jelentett. Á-zkiszorás-tásuk 14 tonna volt.

Dreadnought: a tpus nevét az 1906-ban épült brit Dreadnought kapta, amellyel megszületett az egységes nehézfegyverzetű csatahajó. Á-zkiszorás-tásuk 21 000 tonna sebességük 20 - 21 csomó volt. 12 db 30,5 - es és 4 db kázepek, és 18 db kánnnyq áveget hordtak.

PartvédQ páncélos: a kor csatahajóinál kisebb méretek erQs páncélszat, alacsonyabb sebesség jellemezte. Á-zkiszorás-tásja 6000 tonna, sebesség 18 - 20 csomó volt. Fegyverzetét 4 db 24 cm-es és ágyú alkotta.

Páncélos cirkáló: a sorhajókkal egy időben keletkezett. A flották kisebb, gyengébb, de gyorsabb egységei voltak. Feladata a felderítés, a gyarmatok és kereskedelmi átvonalak védelme és az ellenség kereskedelmi hajóinak elfogása volt. Á-zkiszorás-tásja 6000 - 8000 tonnasebesség 18 - 22 csomó volt- Fedélszat 2 db 24 cm-es és 8 db 15 - ágyút hordott.

Cirkáló: a páncélos cirkálóknál kisebb, gyengébb páncélszatú és fegyverzetű, de gyorsabb hajó volt. Feladatuk az volt a páncélos cirkálóval. Á-zkiszorás-tásja 1500 - 4000 tonna, fegyverzetük 10 - 12 cm-es és ágyú volt.

Romboló: feladata a nagyobb hajókat fenyegető torpedónaszádok biztonságos távolban tártáonQ megsemmisítése,

Hivatal, Katonai Kiképzési- Parancsnokság, Tengerszertájr Parancsnokság; Tengerészeti- Műszaki Bizottság; PÁrtában, Tengerkeresleti Parancsnokság, Tengerészeti Anyagszerek Ellenőrző Hivatala, Tengerészeti Képzési Irattár; Triesztben, Fiumei Tengerészeti Akadémia. Az itt felsorolt hatóságok és hivatalok közül egy magas rangú tengerészeti állás. A pártai Tengernagy Hivatalnak, a Tengerszertájr Parancsnokság és a Műszaki Bizottságon kívül a (melyek közül néhány tengerészeti parancsnokság alatt álltak), minden Pártában található haditengerészeti parancsnokság, hatóság, hivatal és intézet alá volt rendelve. Őgy a Katonai Kiképzési- Parancsnokság, (mint képzési parancsnokság) - Ártáján a Matriczhadtest is, amely szervezettel hajrom matricz- tájrszoptra osztott 15 matricz századba állt. Feladata mind a hajás szájára szakszerű kiképzett legénység, mind a tengerszertájrban dolgozó katonai munkás személynézetet szolgáltassa. A társas- iskolahajás a társas- iskolahajás személynézet, az akna- és torpeda- iskolahajás akna- torpeda- szolgálat, matricz- iskolahajás a matriczok képzésére szolgált. Ezen kívül a Tengerészeti Vázrajzi Hivatal Sebenciában állomásozó hajásuhanc- iskolahajás, a pártai Tengerészeti Kárház, a Tengerészeti Alreáliskola, Tanoda, Fogház, Ruhátár is. Ábra Az osztrák-magyar haditengerészet szervezete. A haditengerészet személynézet a haditengerészet személynézet: tengerésztisztekből és hadaprásdokból, hivatalnokból és a legénységből állt. A tengerésztiszteket a fiumei Tengerészeti Akadémián képezték. Az első átvételre 14 és 16 éves fiatalok jelentek a tanulmányi időre. Az utolsó vizsga sikeres letétele után a hallgató tengerész hadaprásddá avatták, és egy évig gyakorlati kiképzésre egy tengeri hadihajásra osztották be. A gyakorlati idő elteltével elvégezhetette Pártában a egy éves tengerésztiszti tanfolyamot. Sikeres vizsga esetén tengerészsájszássá nevezték ki, és csak ekkor kerülhetett állományba. Aki képzési iskola elvégzése után jelentkezett tengerésztisztnak, annak, mint tengerészjelöltnek el kellett egy éves tanfolyamot kellett elvégeznie, majd a gyakorlati hajás szolgálat és vizsga után végül csak tengerész hadaprásddá. A tengerésztisztek szakképzését (társas, torpeda, akna, tájvá-rás stb.) 6 és 8 hónapos tanfolyamot Pártában végezték; ide bizonyos szolgálati idő után vezényelték őket. Ha a tengerészeti Akadémiát végzett tengerésztiszt leszerelt, a polgári tengerhajászás, mint rávidtájvá tengerészkapitányokat, sorhajás hadnagyait magasabb rangokat, pedig mint hosszójárató kapitányokat alkalmazhatta. A tengerésztiszti karba sorolták még az orvosokat, a hadbáráskat és a lelkeseket. A hivatalnoki kar alá tartozó szakismereteknek megfelelően oszlott meg, a gépészet- és a zemmőrnők, hajásépítő-mőrnők, társas- iskolahajás- mőrnők, szájrajzi- és vázrajzi mőrnők, képzési- és képzési- mőszaki szolgálatban alkalmazottak, továbbá gépészet és művezetők, tanárok, valamint Vázrajzi Hivatalban, a gyászszertájrban alkalmazott hivatalnokok és tengeri biztosok közül. A hivatalnokok pártaija a polgári ártalomból ártalomból, és megfelelően kiképzettek által tartottak. A tengerészlegény és sorkételes ártalomból került ki, és a bevonulás után IV. osztályú matriczoként kaptak beosztást. Az alapkiképzés után érdemnyelvtől féléves III. vagy II. osztályú matriczok lettek. Ártalomból 14 éves kortól lehetett jelentkezni. Azokat vették fel, akik értek, és szakszerű testalkattal. és némi iskolai előképzéssel rendelkeztek. Pk, mint hajásinasok a hivatásos altisztekből iskolába kerültek. Képzési iskola mőképzési a sebenciás hajás iskola és a pártai gépészet iskola. A hajrom éves tanulmányi idő alatt altisztekből képezték ki őket a megfelelő szakágakban. M iskolában eltöltött ártalomból egy évet tánylegetesen szolgálták voltak képzés. A suhancok száma ártalomból 300, a felvétel szeptemberben tartottak. A további kiképzés és előképzés és ártalomból, mint a besorozott altisztekből, ártalomból elnyert ártalomból alaposabb előképzéssel ártalomból miatt. A sorállomány tánylegetesen szolgálati ideje 4 év volt. Ezután még 5 évet tartalmaz és további 3 évet mint tengerészdéli szolgálatra képzett tartották nyilván, de bsem további képzésre, sem hadgyakorlatra nem hárították őket be. A haditengerészetnél ártalomból az egy éves ártalomból kategória. Ezt a szolgálatot az ártalomból, illetve a főkisölt végzett sorkételes teljesíthették. A rendes sorkételes bevonulás után Pártában a Matriczoknál elvégzett haterhes alapkiképzés után szakmai kiképzés került a társas, torpeda, akna, és stb). A vasipari szakmájval rendelkezők gépészet-, illetve elektrotechnikai munkákhoz kerültek, ennek elvégzése után altiszti rendfokozatot kaptak. Pk a négy éves tánylegetesen szolgálati idő után t szolgálatra jelentkezettek, és ártalomból elvégzése után tányrtisztekből ártalomból lehetett el. Kellő rátermettséggel és gép- és elektro ártalomból is végül lehetett belélni, és sorhajás kapitányi rangnak megfelelő rendfokozatot is elérhettek. Rendfokozatok a haditengerészetnél Tiszti rendfokozatok 1909 elött 1909 július 23-tól 1916 május 5-től Ártalomból Flotta tengernagy (Anton Haus) Tengernagy Tengernagy Ártalomból Tengernagy Ártalomból Ellentengernagy Ellentengernagy Ártalomból Tányrtisztek Sorhajás kapitány Sorhajás kapitány Ártalomból Fregattkapitány Fregattkapitány Ártalomból Korvettkapitány Korvettkapitány Ártalomból Főtisztek Sorhajás hadnagy Sorhajás hadnagy Ártalomból Sorhajás zászlós Fregatt hadnagy Ártalomból Korvetthadnagy Ártalomból Zászlósok I. osztályú tengerészkadét Tengerészsájszá tengerészkadét Tengerészkadét Tengerészkadét-jelölt Tengerészkadét-jelölt * Korvetthadnagyi rendfokozatok tányrtisztek tájrszféhajás mestertányrtisztek tájrszféhajás mesterszártalomból rangú altiszt alhajás mesterszártalomból rangú tisztek hajás mestersegádnegyedmester tájrszártalomból I. osztályú matricz II. osztályú matricz III. osztályú matricz V. osztályú matricz A fent felsorolt rendfokozatok megnevezése a fedélzeti szolgálatra beosztott matriczok. Legénység (altiszti szakágak) a fedélzeti, társas, torpeda, akna, kormányos, tájvá-rás, fegyver, gépészet és drainage, elektro, ruházati, ártalomból, konyha, és szakszerű gépi és zenés. E szakágakat a balfelkaron viselt jelvények mutatták elnevezésük, pedig szakágként végül volt. Szakszolgálatok jelvényei Karbantartás szolgálat Elektromos szolgálat Gépészet szolgálat Fedélzeti szolgálat Kormányos szolgálat Repási szolgálat Repási szolgálat szájllás mesterhárad tájvá-rás szolgálat Egészséges gépi szolgálat Zene szolgálat Ártalomból szolgálat Akna szolgálat Torpeda szolgálat Fegyverszolgálat A hajás tártalomból tiszta kapitány volt. (A kapitány a haditengerészetbe

lobogászt álltalában reggel 8 óráig tartották az árbocra. Az uralkodás lobogászt a rangos parancsnoki jelvényeket, valamint az árboc szalagot a jellel is viselték. A lobogászt felvonásakor mindenki a fedélzeten tartózkodott és hacsak nem volt, valamilyen halaszthatatlan tevékenységgel megbízva - az arccal a lobogászt fel fordulva tiszteltgett. hadihajásnak végezhet tiszteletadások egyike a lobogászdás. Később a lobogászdás szilárdított a nagy és a kis lobogászdás között a nagylobogászdást csak nemzeti árneppek sorában kiképzésben viselték. Először a lobogászdás fókáin, árbocokon a keresztirányú magasságában, a taton a farlobogászdás fókáin rávezették a jelzőlobogászt sorában, valamint az orr- és a farlobogászbán az egy-egy nemzeti lobogászbán állt, amely azokon az árbocokon volt kitűzve, amelyen nem volt árboc jelvény. A jelzőlobogászt sorrendje I, W, H, K, M, O, L, N, T, J, P, U, Z, X, V, R, S, Y volt. Ha egy rend nem volt előg a fenti sorrendben folytatáslagosan állították sorba a tükörképben. A kis lobogászdás az orr- és a farlobogászbán az egy-egy nemzeti lobogászbán állt azokon az árbocokon, amelyen nem volt árboc jelvény. A kis lobogászdást árneppek által alkalmakkor menetben is viselték, de menetben nem volt az orrlobogászt felvonva. 7. A haditengerészet alkalmazásában a flotta hajásnak alkalmazásait ávenkőnt egy szolgálóba állították tervben állapították meg, amelyből a hajás felszerelésének célja - pl. kőszolgáló, iskolai, gyakorlati vagy más célokra - is le volt írva. A szolgálóba állított hadihajás mindig hadszervelet, a tartókban levő ágy voltak leszerelve, hogy teljes felszerelésük egy pár nap alatt elvegezhet legyen. 1. Kőszolgáló diplomáciai és a kereskedelmi- diplomáciai viszonyok megkötésére, hogy a idegen vizeken az országjalat teljesítésében sajájt hajásnak is képzésüknek, hogy a birodalom polgárainak árneppek, valamint a saját árneppek megvédésük, valamint fenntartásuk, szákság esetében akár fegyverrel is az állami tekintetük céljára. AZ Osztályok és Magyar Monarchia a kőnai és indiai vizekre ávenkőnt egy hajászt képzésük, a Földközi-, Adriai tengeren egy hajászt tartott felszerelve, Konstantinápolyban pedig állandóan egy hajászt állomásoztatott. 2. Iskolai és gyakorlati célokra minden esetben nőhőny hőnapra szolgálóba állították nőhőny vitorlás hajászt a hadaprások, hajászuhanok és matrózok első tengerészeti kiképzésükre céljában, amelyek a saját vizeket csak ritkán hagyták el oktatás befejezésük után ismét leszereltek. 3. Más célokra hadihajásnak képzésükre volt felkeresett országok politikai, társadalmi, statisztikai, földrajzi viszonyairól adatokat szerezni, és ezekről jelentést tenni. A felsővizeket ábrázoló térképek, valamint a világtörténelmi tornyok jegyzékét elkészíténi, az állászes térkép és világtörténelmi nyilvántartásuk a pártai Választási Hivatalban tartották. Felhasználó irodalom:

- Csonkáróti Kőroly: Horthy, a tengerész; Zrőnyi kiadás 1993
- Csonkáróti Kőroly: Az Osztály-Magyar Monarchia haditengerésze
- Csonkáróti Kőroly: Hadihajás a Dunán; Zrőnyi kiadás 1980
- Csonkáróti Kőroly-Benczák László: Haditengerészek és folyamárók a Dunán 1870-1945; Zrőnyi kiadás
- Csonkáróti Kőroly: A császár és királyi haditengerészet lobogásza;
- Haditechnika 2003/4
- Földi Pál: Az osztály- magyar haditengerészet története Anno kiadás
- Kiss Csaba: A Császár és Királyi flotta kézikönyve
- Krőmli Mihály A Császár-Királyi haditengerészet 1797-1866
- Krőmli Mihály Magyarország és a Cs. és Kir. Haditengerészet ipari megrendelésnek kvóta szerinti megosztásuk 1910
- Krőmli Mihály A Császár és Királyi haditengerészet és Magyarország Propannonia Kiadás 2004
- Nagy Miklós és Mihály: Boldog bűnök haditengerészei Kornőtás kiadás 2003
- <http://www.members.e-media.at/NOVARA/index.html>